Autor Guste Santini
Petak, 14 Studeni 2014 18:09

Oporezivanje se pojavljuje uporedo s privatizaciom zajedno stvorene imovine. Kada su pojedinci zajednice, kao besklasne i ravnopravne grupe ljudi, umjesto doprinosa uveli poreze započeo je život države. Tako su prvi porezi postali naknada za zaštitu, mafija bi rekla „reket“, koju su slabiji plaćali jačima. Odnos na relaciji zemljoradnika i stočara, Adam Smith, pokazuje kako su stočari sustavno pljačkali ratare koji bi, tek kada im je bio ugrožen opstanak, napuštali dotadašnje boravište. Tako je razina oporezivanja bila određena kako od strane oporezovanih tako i od strane poreznika.

Nema sumlje da dostignutu razinu civilizacije možemo zahvaliti porezima. Mrđutim, nije rijedak slučaj da je razina oporezivanja nesnosna što rezultira buntovima oporezovanih pa i revolucijama. Na žalost, posljedice revolucije su često bile tek zamjena onih koji oporezuju, dok su porezni obveznici, što se često događalo, prolazili Â gore nego što im je to bilo prije pobune. Ipak, ne bi dtrebalo sumljati da li prekomjerno oporezivanje slabi snagu nacije, odnosno slobodu pojedinca.

Smisao harača je bila da se nemuslimanski narod preobrati na muslimansku vjeru. Ukoliko su porobljeni narodi željeli ostati vjerni plaćali su poseban porez. Tako je oporezivanje bilo instrument uvjeravanja porobljenih da se je korisno pokloniti Alahu. Međtum, mora se reći da je oporezivanje kod muslimana, imajući u vidu tadašnje kriterije, bilo umjereno. Neki upravo u umjerenosti oporezivanja nalaze obrazloženje zašto su se muslimani tako brzo širili i pokrili područje od Indonezije do Španjolske.

Izabrani narod, židovi, imali su tijekom svoje povijesti velikih problema - nisu prihvaćali poreze koji su im osvajači nametali. Grčki gradovi-države, Rim, od početka naše ere gotovo dvijesto godina, imali su razumne vladare što valja shvatiti kao umjerenu poreznu presiju. Danas švicarski porezni sustav i način njegovog donošenja smatra se, između ostalog, razlogom blagostonja što ga učivaju njezini građani. Mnogi smatraju da je inflacija, koja je također porez, i velika porezna presija razlogom propasti rimskog carstva. Engleska i njezina Magna Carta Libertatum iz 1215. godine kao i naša Pacta conventa iz 1102. godine pokazuju kako su porezi bili predmet sukoba koji su često završavali u krvi. Američke kolonije su se osamostalile jer nisu željele plaćati visoke namete koje im je nametnula Velika Britanija. Stav prema porezima mlade američke demokracije najbolje se vidi iz činjenice da federalna vlada nije imala pravo oporezivanja. Problem financiranja rata je riješila porezom koji nije porez – inflacijom.

Rađanje kapitalizma svjedoči borbu nove klase s ciljem da se smanji porezni teret. I dok merkantilizam putem carina brani nacionalno gospodarstvo, razvijenije zemlje traže slobodno

tržište, njegovu globalizaciju, kako bi mogli oploditi svoj kapital. Tako dolazimo da liberalizma koji završava Prvim svijetskim ratom. Nakon Velike ekonomske krize iz 29. godine prošlog stoljeća država postaje u najdoslovnijem smislu izvršni organ kapitalističke klase. Napuštanjem zlatnog dolarskog standarda i njegovom transformacijom u naftni standard započinje neoliberalizam i još snažniji zahtjev kapitala za smanjenjem oporezivanja; na primjer - Reganova reforma. Poznata je Lafferova krivulja kao i utakmica među državama kako bi privukle kapital multinacionalnih korporacija. Tako umjesto oporezivanja kapitala, vrijeme *welfar e statea*
, imamo oporezivanje rada bilo putem poreza na dohodak, bilo putem poreza na dodanu vrijednost ili, što je njčešće, jednog i drugog.